

Asia: VN/1258/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi sekä sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamisesta

1. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain lukua 7 Palkkatuki koskevat kysymykset

1 § Palkkatuki (sis. palkkatuen määritelmän)

- **Lisättäisiin palkkatuen tarkoitukseen vammaisten ja pitkäaikaissairaiden sekä 60 vuotta täyttäneiden pitkäaikaistyöttömien työn saannin ja työelämään osallisuuden lisääminen.**

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimiston näkökulmasta esitys on tarkoituksenmukainen ja lain muutoksen tavoitteita tukeva. Etenkin 60 vuotta täyttäneiden henkilöiden osalta muutos on henkilöiden työllistymistä selkeästi parantava ja helpottava tekijä, koska jatkossa henkilöltä ei vaadittaisi enää yhdenjaksoista työttömyyttä. Muutos kannustaa ottamaan vastaan lyhytkestoisia työtehtäviä, menettämättä oikeutta siltä työnantajalle mahdollisesti maksettavaan palkkatukeen.

2 § Palkkatuen yleiset edellytykset

- **Rajattaisiin palkkatuetun työn kohderyhmää**

"Hallituksen esityksen mukaan palkkatuki esitetään rajattavaksi sellaisten työttömien työnhakijoiden työllistämisen edistämiseksi, jotka ovat valtion yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen tarkoittamia alentuneesti työkykyisiä tai epäedullisessa asemassa olevia työnhakijoita. Hallituksen esityksen mukaan palkkatukea voitaisiin myöntää nuorten, ikääntyneiden, perusasteen koulutuksen vasassa olevien, maahanmuuttajien ja vähintään kuusi kuukautta ansiotyötä vailla olleiden sekä alentuneesti työkykyisten työllistymisen edistämiseen. Oppisopimuskoulutukseen palkkatukea voitaisiin myöntää myös muiden työttömien työnhakijoiden palkkakustannuksiin. "

Hallituksen esityksen mukaan kohderyhmän rajausta suljetaan pois iän perusteella asiakasryhmiä, vaikka heillä olisi osaamisen päivittäisessä/kehittämisessä tarvetta. Hallituksen esitys tarjoaa näihin tilanteisiin yhdeksi ratkaisuksi palkkatukea oppisopiskoulutuksen muodossa. Oppisopimuskoulutusta ei ole tällä hetkellä päivittäisessä asiakaspalvelutyössä koettu palkkatuen tapaan ketteräksi ja nopeaksi tukimuodoksi. Oppisopimuskoulutus tukimuotona kaipaa lisää markkinointia.

Hallituksen esityksessä muutosten tavoitteena on palkkatuen kohdentaminen entistä enemmän yrityksiin sekä palkkatuen yksinkertaistaminen. TE-palveluiden asiantuntijoilta saadun palautteen myötä palkkatukeen liittyy edelleen paljon eri vaihtoehtoja. Vaihtoehtojen runsaus edellyttää edelleen asiakkaille opastusta ja neuvontaa. Viestinnällisesti palkkatuki kokonaisuus tulee olemaan edelleen haasteellinen ja on syytä miettiä nykyaikaisia viestinnän keinoja, joilla on mahdollisuus tuoda palkkatukea hyötyjen näkökulmasta esille. Päivittäisessä asiakaspalvelutyössä työnantajat ja yritykset toivovat selkeää kannanottoa paljonko tuki on ja mille ajalle tukea on mahdollista saada.

3 § Työnantajaan liittyvät palkkatuen edellytykset

- **Työnantajiin lisättäisiin hyvinvointialue ja poistettaisiin luonnollinen henkilö, joka ei harjoita taloudellista toimintaa (kotitalous)**
- **Tuotannollisista tai taloudellisista syistä viimeisten 12 kuukauden aikana irtisanoneelle työnantajalle tuki voitaisiin myöntää, jos tämä on ottanut saman määrän henkilöitä työhön irtisanomisen jälkeen**
- **Palkkatukea ei myönnettäisi uudestaan työnantajalle saman henkilön palkkaamiseen poikkeuksena vamman tai sairauden perusteella, oppisopimuskoulutukseen tai 60 vuotta täyttäneen pitkäaikaistyöttömän työllistämiseen myönnetty tuki tietyin edellytyksin**

"-Työnantajiin lisättäisiin hyvinvointialue ja poistettaisiin luonnollinen henkilö, joka ei harjoita taloudellista toimintaa (kotitalous)."

Hallituksen esityksessä esitetään kotitalouksien kohderyhmän poistamista palkkatuen asiakaskohderyhmästä. Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto toteaa, että kotitaloudet ovat vähäisemmässä määrin hakeneet palkkatukea. Kotitaloudet hankkivat palvelut nykyisin ostopalvelujen kautta pääsääntöisesti.

"-Tuotannollisista ja taloudellisista syistä viimeisten 12 kuukauden aikana irtisanoneella työnantajalle tuli voitaisiin myöntää, jos tämä on ottanut saman määrän henkilöitä työhön irtisanomisen jälkeen."

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimiston näkökulmasta esitetty muutos on selkeä ja vähentää byrokratiaa. Toisaalta tämän muutoksen myötä työnantaja vastaa omasta toiminnasta.

"-Palkkatukea ei myönnettäisi uudestaan työnantajalle saman henkilön palkkaamiseen poikkeuksena vamman tai sairauden perusteella, oppisopimuskoulutukseen tai 60 vuotta täyttäneen pitkäaikaistyöttömän työllistämiseen myönnetty tuki tietyin edellytyksin. "

Hallituksen esitys uudelleen samalla työnantajalle saman henkilön palkkatuen myöntämisen osalta on perusteltu ja selkeä kannanotto työnantajille ja yrityksille.

Oppisopimuskoulutuksen osalta voisi ajatella tarkempaa sääntelyä, mutta ko. palkkatuen muoto tulee lisääntymään entisestään. Oppisopimus on isoimmille yrityksille ja työnantajille mahdollisuus ja heillä on resursseja palkata sekä organisoida työpaikkaohjaajia ohjaamaan oppisopimuskoulutettavia. Osalla pienistä yrityksistä ei ole resursseja kohdentaa työvoimaa oppisopimuskoulutettavan ohjaukseen.

5 § Palkkatuella katettavat palkkakustannukset

- **Työnantajan sivukuluja ja lomarahaa ei jatkossa luettaisi palkkatuella katettaviin kustannuksiin**
- **Muita tarkennuksia tukikelpoisten kustannusten määritelmään**

Hallituksen esityksen muutos vähentää palkkatuen määrään liittyvää neuvontaa sekä ohjausta palkkatuen hakuvaiheessa sekä selkeyttää palkkatuesta viestintää. TE-toimiston näkökulmasta tällä muutoksella on vaikutusta palkkatuen maksatukseen eli vähentää pyydettyjen lisäselvitysten määrää ja nopeuttaa palkkatuen maksatusta.

6 § Palkkatuen määrä ja kesto

- **Tuen määrä olisi työttömyyden kestosta riippumatta 50 % palkkakustannuksista**
- **Tuen kesto 5 tai 10 kuukautta, kuitenkin enintään työsuhteen pituinen**
- **Palkkatuki voitaisiin myöntää uudelleen toiselle työnantajalle heti edellisen palkkatukijakson päätyttyä, jos henkilö kuuluisi edelleen palkkatuen kohderyhmään ja tuen myöntäminen olisi tarkoituksenmukaista**

Pohjois-Pohjanaan TE-toimiston näkökulmasta hallituksen esitykset palkkatuen määrän ja keston suhteen ovat selkeitä sekä selkeyttävät palkkatuen viestintää sekä neuvontaa- ja opastusta. Odotettu ja kannatettava muutosesitys. Hyvin perustellulta vaikuttaa myös esitys, että palkkatuki voidaan myöntää uudelleen toiselle työnantajalle heti palkkatukijakson päätyttyä, mikäli tämä on tarkoituksenmukaista. Tämäkin esitys on asiakaslähtöinen ja edistää osaavan työvoiman saatavuutta.

7 § Palkkatuki alentuneesti työkykyisen palkkaamiseen

- **Tuen määrä olisi 70 prosenttia palkkakustannuksista**

- **Tuki myönnettäisiin 10 kuukauden ajaksi sillä perusteella, että vamma tai sairaus vaikeuttaa huomattavasti sopivan työn saamista**
- **Tukea voitaisiin jatkaa samalla työnantajalla tietyin edellytyksin enintään 24 kuukauden jaksoissa.**

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimiston näkökulmasta esitetyt muutokset sekä täsmennykset ovat kannatettavia ja sisältävät osittain tapauskohtaista harkintaa.

8 § 100 prosentin palkkatuki

- **Tuki myönnettäisiin 10 kuukaudeksi. Tukikelpoisia palkkakustannuksia korotettaisiin kertoimella 1,23 työnantajan sivukulujen kattamiseksi laskennallisesti.**
- **100 prosentin palkkatuki olisi mahdollinen kaikille yhdistyksille, säätiöille ja rekisteröidyille uskonnollisille yhdyskunnille**
- **Jos työnantajan toiminnalla on työ- ja elinkeinotoimiston arvion mukaan vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, 100 prosentin palkkatuki myönnettäisiin de minimis -tukena. Muussa tapauksessa tuki olisi EU:n valtiosääntelyn ulkopuolista tukea. Arvioinnin kriteereistä säädettäisiin erikseen valtioneuvoston asetuksella.**

" - Tuki myönnettäisiin 10 kuukaudeksi. Tukikelpoisia palkkakustannuksia korotettaisiin kertoimella 1,23 työnantajan sivukulujen kattamiseksi laskennallisesti."

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimiston näkemyksen mukaan on kannatettavaa hallituksen esityksen mukaisesti, että yhdistyksille maksettaisiin korotettua tukea, joilla laskennallisesti katettaisiin työnantajan sivukuluja.

"-100 prosentin palkkatuki olisi mahdollinen kaikille yhdistyksille, säätiöille ja rekisteröidylle uskonnollisille yhdyskunnille. "

Hallituksen esitys on kannatettava ja esitetyllä määrittelyllä mahdollistetaan kolmannen sektorin toiminta ja tuodaan välityömarkkinoiden palkkatukipaikat henkilöasiakkaille työllistymisen vaihtoehdoksi.

*- Jos työnantajan toiminnalla on työ- ja elinkeinotoimiston arvion mukaan vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, 100 prosentin palkkatuki myönnettäisiin de minimis -tukena. Muussa tapauksessa tuki olisi EU:n valtiosääntelyn ulkopuolista tukea. Arvioinnin kriteereistä säädettäisiin erikseen valtioneuvoston asetuksella. "

Hallituksen esityksessä todetaan, että jäsenvaltioiden välisen kaupan osalta arviointikriteereistä säädetään erikseen valtioneuvoston asetuksella.

Järjestöjen osalta uudistus mitä todennäköisemmin vähentäisi merkittävästi pitkään työttömänä olleiden työllistämistä palkkatuella valtakunnan tasolla. Esityksen mukaan syntyy ”kauppavaikutus”, mikäli järjestö myy tavaroita/palveluita yli 100 000 euron arvosta vuodessa. Monilla järjestöillä on palvelutuotantoa siinä määrin, että tuo euromääräinen raja ylittyy. Se taas johtaa siihen, että palkkatuki olisi heidän osaltaan myönnettävä de minimis -tukena, jolloin puolestaan tulee eteen tuo 200 000 euron ”myöntöraja” kuluvan ja kahden edeltävän verovuoden aikana. Suurin vaikutus olisi niihin järjestöihin, joilla on laajaa toimintaa ja jotka työllistävät enemmän.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimistossa on pohdittu, että tuleeko verottajan verotustietoihin sitten tuo kauppavaikutuksen arviointi? Nykyisellään TE-toimiston toimintatapa ja työkäytäntöön on kuulunut, että olemme pyytäneet järjestöiltä tarkemmat verotustiedot (verotuspäätös, jäljennös viimeisimmästä verottajalle jätetystä veroilmoituksesta ja verohuojennuspäätös, jos sellainen on), jotta voidaan tarkistaa/arvioida katsotaanko palkkatukea hakevan järjestön harjoittavan elinkeinotoimintaa. On järjestöjä, joilla on elinkeinotoimintaa, jolloin 100%:n palkkatukea ei ole voitu myöntää.

Esityksen mukaan myönnettäessä työllisyyspoliittista avustusta järjestöille käytettäisiin samaa kriteeristöä kuin 100 %:n palkkatuen kohdalla. Jos järjestön toiminta katsottaisiin kauppavaikutuksen alaiseksi, niin työllisyyspoliittista avustusta voitaisiin jatkossa myöntää näille toimijoille ainoastaan de minimis -tukena. Käytännössä tällaisella yhdistyksellä ei voisi enää jatkossa olla työllisyyspoliittisella avustuksella rahoitettua hanketta, koska de minimis -tuen enimmäismäärä kuluvan ja kahden edeltävän verokauden aikana on vain 200 000 €. Ratkaisevaa tässä on, mitkä järjestöt katsottaisiin sellaisiksi, joiden toiminnalla katsottaisiin olevan vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

Tämä asiakokonaisuus edellyttää selkeää sekä seikkaperäistä ohjeistusta kauppavaikutuksen selvittämiseksi ja esitetyn asetuksen lisäksi.

10 § Palkkatuki oppisopimuskoulutukseen

- **Palkkatuen määrä oppisopimuskoulutuksessa olisi 50 % ja pysyisi samana koko koulutuksen keston ajan**
- **Palkkatukea myönnettäessä tuki olisi mitoitettava koko sille ajalle, jonka työ- ja elinkeinotoimisto arvioi tarkoituksenmukaiseksi.**
- **Tukea voitaisiin jatkaa, jos henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukainen oppisopimuskoulutuksen kesto muuttuu koulutuksen aikana**

"-Palkkatuen määrä oppisopimuskoulutuksessa olisi 50 % ja pysyisi samana koko koulutuksen keston ajan. "

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimiston näkökulmasta hallituksen esitys on tarkoituksenmukainen ja selkeä niin oppisopimuskoulutukseen osallistujan kuin työnantajan näkökulmasta.

"-Palkkatukea myönnettäessä tuki olisi mitoitettava koko sille ajalle, jonka työ- ja elinkeinotoimisto arvioi tarkoituksenmukaiseksi. "

Harkinnanvaraisuus luon mahdollisuuksia yksilökohtaiseen palveluun, mutta tuo tullessaan eriäviä käytänteitä. Hallituksen esityksen mukaan oppisopimus on väljästi säädely ja antaa joustavan mahdollisuuden henkilöasiakkaille päivittää omaa osaamista työpaikalla. Väljän sääntelyn ohien tarvitaan ainakin alkuvaiheessa vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden seuranta.

"-Tukea voitaisiin jatkaa, jos henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukaisen oppisopimuskoulutuksen kesto muuttuu koulutuksen aikana. "

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto näkee hallituksen esityksen tarkoituksenmukaisena ja joustavana menettelyä, mutta käytännön tilanteita ajatellen tilanne edellyttää tarkennusta soveltamisohjeen muodossa.

11 § Tuella palkatun siirtäminen

- **Edelleen siirtämisestä tehtäisiin erillinen päätös ja säädettäisiin edellytykset edelleen siirtämiselle**

Hallituksen esitys on tuella palkatun henkilön siirtämisestä tarkoituksenmukainen ja perusteltu. Esitetty muuttuva käytäntö lisää hallinnollista työtä, mutta selkeyttää ja tuo läpinäkyvyyttä tuella palkatun henkilön siirtämiseen liittyen. Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto näkee tarkoituksenmukaisena, että tukiprosentti yhtenäistetään varsinaisen- ja käyttäjäyrityksen välillä.

2. Huomioita lukuun 7a 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuki

Huomioita 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuesta (luku 7a, uusi luku)

- **Tuki on uusi**
- **Tuki myönnettäisiin ilman tarkoituksenmukaisuusharkintaa, jos laissa säädetyt edellytykset täyttyvät.**
- **Tukea maksettaisiin 70 prosenttia tukikelpoisista palkkakustannuksista 10 kuukaudelta, kuitenkin enintään työsuhteen keston ajalta.**
- **Tukikelpoisina kustannuksina pidettäisiin samoja palkkakustannuksia kuin palkkatuetussa työssä.**

Tukimuoto on uusi ja kohdistuu kokonaan omaan, erilliseen asiakasryhmään. Tukimuoto sisältää erillisen kriteeristön, joka edellyttää selkää ohjeistusta ja neuvontaa asiakkaille. Uuden tukimuodon kohderyhmän ikä ja työttömyyden kesto huomioiden hallituksen esitys on kannatettava. Hallituksen esityksen mukaan asiakkaan 55 vuoden iän lisäksi tulee täytyä työttömyyskriteeristö eli työttömyyttä 24 kuukautta viimeisten 28 kuukauden aikana. Kriteeristön mukaisen hallituksen esityksessä esitetään vähintään 25 viikkotuntia, joka madaltaa työnantajan kynnystä palkata kohderyhmään kuuluva asiakas ko. palkkatuen muodon kautta. Hallituksen esityksen mukaan tukimuotoon ei sisälly tarkoituksenmukaisuusharkintaa

3. Huomiot elinkeinotoiminnan käsitteen muutoksiin

Huomiot elinkeinotoiminnan käsitteen muutoksiin

- **Työvoimakoulutuksen yhteishankinta (5 luku 7§) ja työolosuhteiden järjestelytuki (10 luku 3§)**
- **Työllisyyspoliittinen-avustus (säädetäisiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetulla asetuksella)**
- **Työsopimuslain 13 luvun 6 §:n 2 momentin 2 kohdan muuttaminen**

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto näkee edelleen työllisyyspoliittisen avustuksen yhdeksi työllisyyden hoidon toimenpiteeksi ja elinkeinotoiminnan käsitteestä luopuminen tämän avustuksen kohdalta vaikuttaa perustellulta hallituksen esitykseltä. Hallituksen esityksen mukaan työllisyyspoliittisen avustuksen käyttötarkoituksesta säädetäisiin julkisesta työvoima- ja yrityspalveluista annetussa asetuksessa, joten tällä esityksellä ei muutettaisi voimassa olevaa tukimuodon sääntelyä.

4. Huomiot sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamiseen

Huomiot sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamiseen

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto kannattaa hallituksen esitystä ja näkee tämän tarkoituksenmukaisena.

5. Huomiot julkisesta työvoima- ja yrityspalvelulaista annetun lain muihin lukuihin ehdotettuihin muutoksiin tai esitysluonnoksen liitelakeihin

Kommentit julkisesta työvoima- ja yrityspalvelulaista annetun lain lukuihin 1, 2, 3, 11, 12, 13 ja 14, 7 luvun 4, 9 ja 12-15 §:iin ehdotettuihin muutoksiin tai esitysluonnoksen liitelakeihin

- **Mainittuihin lukuihin ja lakeihin on tehty vähäisiä tai teknisiä muutoksia.**

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimistolla ei ole lausuttavaa tähän kokonaisuuteen liittyen.

6. Yleiset huomiot

Yleiset huomiot:

- a. **Huomiot ehdotetun sääntelyn suhteesta hyvään hallintoon ja perustuslakiin**

b. Huomiot esitysluonnoksen vaikutusarvioinnista

c. Muuta kommentoitavaa

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimistolla ei ole lausuttavaa tähän kokonaisuuteen liittyen.

Lääkkö Taru
Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto